

CHET TILLARNI O'QITISHDA ZAMONAVIY METODLARNING AHAMIYATI

Barno Berdieva

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti o'qituvchisi

Annotatsiya

XXI asrning o'zaro bog'langan global landshaftida xorijiy tillarni bilish nafaqat qimmatli boylik, balki zaruratdir. Ta'lim paradigmalarining rivojlanishi bilan xorijiy tillarni o'qitishda zamonaviy metodlarning o'rni va ahamiyati birinchi o'ringa chiqadi. Ushbu maqola o'qitishning innovatsion yondashuvlarining tilni o'rganish natijalari va talabalarning faolligiga transformativ ta'sirini o'rganadi.

Kalit so'zlar: zamonaviy metodlar, chet tili, ta'lim paradigmalari, taraqqiyot, axborot texnologiyalari, onlayn resurslar, interfaol doskalar, multimedia materiallari.

Abstract

In the interconnected global landscape of the 21st century, knowledge of foreign languages is not only a valuable asset, but a necessity. With the development of educational paradigms, the role and importance of modern methods in teaching foreign languages comes to the fore. This article examines the transformative effects of innovative teaching approaches on language learning outcomes and student engagement.

Key words: modern methods, foreign language, educational paradigms, development, information technologies, online resources, interactive boards, multimedia materials.

Аннотация

Во взаимосвязанном глобальном ландшафте XXI века знание иностранных языков является не только ценным активом, но и необходимостью. С развитием образовательных парадигм на первый план выходит роль и значение современных методов обучения иностранным языкам. В этой статье рассматривается преобразующее влияние

инновационных подходов к обучению на результаты изучения языка и вовлеченность учащихся.

Ключевые слова: современные методы, иностранный язык, образовательные парадигмы, развитие, информационные технологии, интернет-ресурсы, интерактивные доски, мультимедийные материалы.

Kirish

Bugungi kunda xorijiy tillarni bilish ko'nikmasi professionl ta'limning ajralmas qismlaridan biri bo'lib bormoqda. Turli sohalardagi mutaxassislarda chet ellik hamkorlar bilan hamkorlik qilish ko'rsatkichi yuqori bo'lganligi sababli, ularda til o'rganishga bo'lgan talab yuqoridir. Axborot texnologiyalari va zamonaviy o'qitish usullaridan foydalanish qobiliyati yangi materiallarni tezkor tushunishga yordam beradi. Turli usullarni birlashtirib o'qituvchi muayyan ta'lim dasturlarini yechishga qodir bo'ladi. Shu munosabat bilan o'qituvchilar va o'quvchilar xorijiy tillarni o'qitishning zamonaviy usullari bilan tanishishlari kerak. Natijada maqsadlariga erishish uchun eng samarali usullarni tanlay bilish ko'nikmalari shakllanadi. Bunda o'qitish va o'rganishning bir necha metodlaridan foydalanish samarali natija beradi. O'qitish kichik bosqichlarda amalga oshiriladi va o'quvchining mavjud bilim tizimiga asoslanadi. Zamon ilgarilab borgani sari har sohada yangilik ko'payib bormoqda.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya

Til o'rganish kishilik jamiyatida bag'oyat muhim sohalardan biri hisoblanadi. Muloqot vositasi bo'lmish tilni tabiiy muhitda ya'ni oilada, jamoatchilik orasida yoki uyushgan holda amaliy egallash mumkin. Til hodisalariga oid bilimlar esa nazariy jihatdan o'rgatiladi. Xalqaro munosabatlar avj olgan zamonamizda tillarni bilish, ayniqsa ko'p tillilik ulkan ahamiyat kasb etadi. Mamlakatimizda tahsil oladigan o'quvchi va talabalar odatda uch tilni o'rganadilar. Ushbu tillar maxsus nomlar bilan yuritiladi. Bular quyidagilar: ona tili, ikkinchi til, va chet til. Ona tili tafakkur shakllanishida alohida xizmat

o'taydigan birinchi til hisoblanadi. Ikkinchi til haqida so'z yuritilganda, unga boshqa millat vakillaridan iborat qardoshlar, qo'shnilar tili sifatida qaraladi.

Chet til o'qitish metodikasi fan sifatida 200 yildan ortiq tarixga ega. Bu davr ichida chet til o'qitish metodikasiga turlicha munosabatlar bildirilganini kuzatish mumkin. Bunday qarashlardan biri akademik L.V.Shcherbaga mansub hisoblanadi. Uning fikricha, har qanday fanni o'qitish metodikasi fan bo'lishiga qaramasdan, nazariy fan hisoblanmaydi. U amaliy masalalarni hal qiladi. Jumladan, chet til o'qitish metodikasi ham faqat psixologiya dalillariga tayanmaydi, balki umumiy va xususiy tilshunoslik tadqiqotlariga asoslanadi. Agar tilshunoslik til hodisalarining kelib chiqishi va harakatlanish qonuniyatlari bilan shug'ullansa, metodika bu qonuniyatlarga asoslanib zarur til hodisasidan amalda foydalanish uchun nima qilish kerak degan savolga javob beradi. Metodikaga oid kitoblarning eng qimmatlilari ham tilshunoslar tomonidan yozilgan. Bular jumladan XIX asr fonetistlaridan biri va buyuk ingliz tilshunosi G.Suit, XIX asr oxiri va XX asr boshida Angliyada eng original fonetist va nazariyotchi tilshunos hisoblangan O.Yesperson, XIX asrning oxiri va XX asr boshlarida eng ko'zga ko'ringan fransuz lingvistlaridan F.Bryuns va Brealya, ko'zga ko'ringan anglist va taniqli fonetist V.Fiyotor va boshqalar kiradi. Rossiyada til o'qitish metodikasi masalasi bilan akademik L.V.Shcherba va uning ustozlari buyuk tilshunos olim I.A.Boduen-de-Kurtone va ularning shogirdlari shug'ullanganlar. Chet til o'qitish metodikasiga psixologlar o'zgacha munosabatda bo'ldilar. Metodika va psixologiya fanlarning o'zaro munosabatlari haqida professor V.A.Artemov qimmatli fikr bildirgan. Uning fikricha, psixologiya metodika uchun material beradi. Metodika o'qituvchining qanday dars o'tishini o'rganadi. Psixologiya esa, o'qituvchilarning bu predmetni qanday o'zlashtirib olayotganliklari bilan shug'ullanadi. Lekin, bu fikrga to'la qo'shilib bo'lmaydi. Chunki o'qituvchi dars berish jarayonida, o'qituvchi esa o'zlashtirish davrida ma'lum ruhiy jarayon va holatlarni boshdan kechiradilar, ular xohlaydilar, yo'qmi psixologiyaning qonunlariga ro'baro bo'ladilar va ta'sirlanadilar. Hozirgi kunda ta'lim-tarbiya sifatini va samaradorligini oshirish kelgusi taraqqiyotimizning asosi ekanligini juda yaxshi

tushunamiz. O'qituvchi dars davomida o'z faniga ijodkorlik bilan qarashi kerak. O'qituvchi zamonaviy pedagogik texnologiyalar va uslublardan foydalangan holda darsni tashkil etishi kerak. Hozirda pedagogik va axborot texnologiyalarini o'quv jarayonida qo'llashga bo'lgan qiziqish kuchayib bormoqda.

Natijalar va muhokamalar

Raqamli inqilob til ta'limida inqilob qildi va an'anaviy sinf o'qitishni to'ldirish uchun ko'plab interfaol vositalar va resurslarni taklif qildi. Virtual sinflar, til o'rganish ilovalari, onlayn resurslar, interfaol doskalar va multimedia materiallari o'quvchilarga chuqur o'rganish tajribasi va mustaqil ravishda mashq qilish imkoniyatlarini taqdim etadi. Texnologiya integratsiyasi shaxsiylashtirilgan ta'lim yo'llarini, tezkor qayta aloqa mexanizmlarini va global ulanishni rivojlantiradi va til o'rganish sayohatini boyitadi. Til o'rgatishning zamonaviy usullari madaniyatlararo kompetentsiya va global fuqarolikni tarbiyalash uchun til bilimidan tashqariga chiqadi. Talabalarni asl madaniy materiallarga singdirish, madaniyatlararo o'zaro munosabatlarni rag'batlantirish va turli nuqtai nazarlarga nisbatan empatiya va tushunishni rag'batlantirish orqali til o'qituvchilari o'quvchilarni o'zaro bog'langan dunyoda harakat qilish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalar bilan qurollantiradilar. Madaniy sezgirlik va xabardorlik chegaralar bo'ylab samarali muloqot va hamkorlikning asosini tashkil qiladi. Talabalarning xilma-xil ta'lim uslublari va afzalliklarini tan olgan holda, zamonaviy til o'qitish usullari individuallashtirilgan ta'lim va tabaqalashtirilgan o'rganish tajribasiga urg'u beradi. Shaxsiylashtirilgan o'quv rejalari, tengdoshlar bilan hamkorlik loyihalari va moslashuvchan baholashlar o'quvchilarning o'ziga xos ehtiyojlari, kuchli tomonlari va yaxshilash sohalariga javob beradi. Turli xil o'rganish tezligi va afzalliklarini hisobga olgan holda, o'qituvchilar inklyuziv va qiziqarli til o'rganish muhitini yaratadilar. Zamonaviy o'qitish usullari orqali til ko'nikmalarini rivojlantirish akademik sharoitlardan tashqari, umrbod ta'lim va kasbiy rivojlanishga ham kiradi. Tilni bilish turli martaba imkoniyatlari, xalqaro hamkorlik va madaniyatlararo aloqalar uchun eshiklarni ochadi. Til kurslari, onlayn platformalar va madaniy immersionlar orqali doimiy ravishda malaka

o'shish doimiy rivojlanayotgan global landshaftda o'sish fikrlash va moslashish qobiliyatini oshiradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytish kerakki, zamonaviy tilni o'rgatish ko'proq madaniyatli shaxsni shakllantirishga qaratilgan bo'lib, u o'z-o'zini tahlil qilish va yangi bilimlarni tizimlashtirish ko'nikmalariga ega ekan. Innovatsion usullar butun tizimni modernizatsiya qilishning ajralmas qismidir. Shunga amin holda o'qituvchilar eng ilg'or yondoshuvlar bilan tanishishlari va keyinchalik ularni birlashtirishi va o'z ishlarida foydalangan holda ta'lim tizimida sezilarli o'sishga erishish mumkin. Chet til o'rganish ko'p qirrali ta'limot bo'lib, bu jarayonda inson murakkab psixologik o'zgarishlarni boshdan kechiradi. Jumladan ona tili bilan chet tilini taqqoslash jarayoni yuzaga keladi. Bu jarayonda o'rgatishning turli metod va texnologiyalaridan foydalaniladi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar yordamida chet til bilan ona tilini taqqoslab o'rgatish samarali natija beradi. Chet til o'rgatish uning metodikasiga oid bilimlarga ega bo'lishni taqozo etadi. Metodika va texnologiyalar chet til o'rganish jarayonida muhim ahamiyat kasb etadi. Darsni tashkil qilishda metodika fanining turli usullari mavjud. Chet til o'qitish metodikasida keng qo'llaniladigan metodlar: kommunikativ didaktika metodi, madaniyatlararo muloqotni tashkil qilish metodi va mashqni tashkil qilish metodi hisoblanadi. Uchala metod bir biri bilanchambarchas bog'liq va bir-birini to'ldiradi. Metodika fani didaktika fani bilan bog'liq bo'lganligi sababli, chet til o'rganish mobaynida kommunikativlikka asoslaniladi va kommunikativ didaktika metodi yuzaga keladi.

Bir so'z bilan aytganda, globallashtirilgan dunyoda muvaffaqiyatga erishish uchun o'qituvchilarni til, madaniy va shaxslararo munosabat ko'nikmalari bilan qurollantirishda xorijiy tillarni o'qitishda zamonaviy o'qitish usullarining o'rni va ahamiyati hal qiluvchi ahamiyatga ega. Innovatsion pedagogik yondashuvlarni o'zlashtirib, texnologiyani samarali integratsiyalash, madaniy kompetentsiyani rivojlantirish, individuallashtirilgan ta'limni qo'llab-quvvatlash va umrbod ta'limni

ragʻbatlantirish orqali oʻqituvchilar talabalarga tilni yaxshi biladigan foydalanuvchi va jahon fuqarolari sifatida rivojlanish imkoniyatini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar roʻyxati:

1. Bekmuratova U. B. «Ingliz tilini oʻqitishda innovatsion texnologiyalardan foydalanish» mavzusida referat. Toshkent — 2012 yil.
2. M. Xoldorova, N. Fayziyeva, F. Rixsittilayeva. «CHET TILINI OʻQITISHDA YORDAMCHI VOSITALARDAN FOYDALANISH». Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU, 2005.
3. N. Q. Xatamova, M. N.mirzayeva. «INGLIZ TILI DARSLARIDA QOʻLLANILADIGAN INTERFAOL USULLAR» (uslubiy qoʻllanma), Navoiy, 2006.
4. Oʻ. Hoshimov, I. Yoqubov. «INGLIZ TILI OʻQITISH METODIKASI» (oʻquv qoʻllanma) Toshkent: «Sharq» nashriyoti, 2003.
5. Braun, X. Duglas. Til oʻrganish va oʻrgatish tamoyillari. Pearson Education, 2014 yil.
6. Nunan, Devid. Til oʻqitish metodikasi. Feniks ELT, 2004 yil.